

Матеріали

Михайло ГЛУШКО

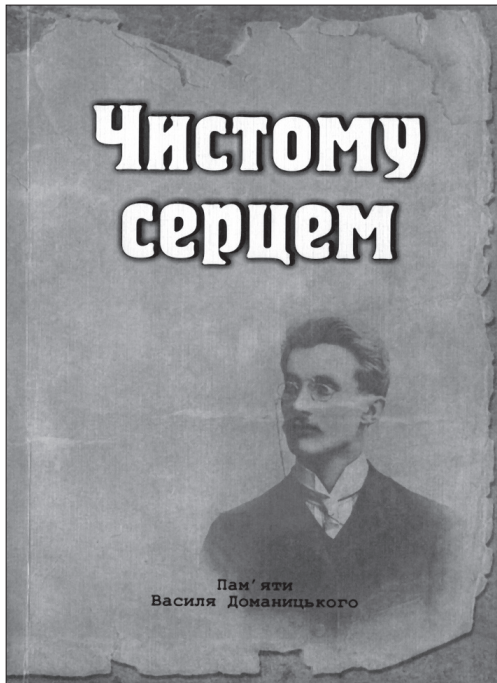
ПАМ'ЯТЬ ПРО ВАСИЛЯ ДОМАНИЦЬКОГО НЕЗГАСНА

11 вересня 2010 р. минуло 100 років від дня смерті Василя Доманицького (1877—1910) — відомого історика, літературознавця, критика, перекладача, фольклориста, етнографа, бібліографа, організатора кооперативного руху, редактора, активного члена Наукового товариства ім. Шевченка. До цієї дати кафедра української літератури і компаративістики Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького та Черкаський осередок Наукового товариства ім. Шевченка в Україні організували і провели 14—15 вересня науковий семінар «Василь Доманицький: особистість і науково-творча спадщина».

Вітальним словом семінар відкрив Анатолій Кузьмінський — ректор Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького. Відтак за участю автора, доцента кафедри української літератури і компаративістики Інни Кошової присутнім уперше продемонстрували документальний фільм «Дорога праці й болю Василя Доманицького».

Завідувач цієї ж кафедри, натхненник й організатор наукового семінару, професор Володимир Поліщук репрезентував нові видання, спеціально підготовлені та опубліковані до 100-річчя від дня смерті вченого. Зокрема, ще в 2008 р. його зусиллями український читач отримав репринтне відтворення видання 1907 р. відомого дослідження В. Доманицького «Критичний розслід над текстом «Кобзаря» Шевченка» (Черкаси, 2008. — 384 с.).

Увагу шанувальників творчості В. Доманицького обов'язково приверне перше посмертне видання його праць у двох книгах «З науково-творчої спадщини: Статті, нариси, рецензії» (Черкаси, 2010. — Кн. 1. — 438 с.; Кн. 2. — 409 с.), упорядковане та опубліковане теж за редакцією В. Поліщука. До першої книги ввійшли різножанрові студії члена Етнографічної комісії НТШ з фольклористики («Піонер української етнографії (Зоріан Доленга-Ходаковський)», «Сучасні колядки і щедрівки» тощо), історії («Про Галичину», «Про Буковину» та ін.), давньої української літератури («Невідомі вірші еромонаха Климентія (з початку XVIII віку)», «Вірші Данила Братковського»), видавничої справи, словникарства, до другої книги — історико-літературні статті, шевченкознавчі праці («Життя Тараса Шевченка», «Національність в Шевченкових творах», «Новознайдені твори Шевченка» й ін.), студії за творчістю Марка Вовчка («Авторство Марка Вовчка», «Марія Олександрівна Маркович — авторка

«Народніх оповідань» (На основі нових матеріалів) тощо), численні рецензії та бібліографічні огляди. Щонайважливіше, абсолютна більшість цих праць опублікована за першодруками, які вперше побачили світ у «Записках НТШ» та «Літературно-Науковому Віснику», а також у таких українських часописах початку ХХ ст., як «Киевская старина», «Рада», «Громадська думка», «Діло».

До посмертного ювілею уродженця Черкащини вперше перевидали також книжечку «Чистому серцем: Пам'яти Василя Доманицького. Біографія, спомини, похорон», яку впорядкував та видрукував у 1912 р. Сергій Єфремов — його земляк і найближчий друг, відомий літературознавець, критик, публіцист та громадсько-політичний діяч. Щоправда, щойно опублікований збірник має скорочену назву — «Чистому серцем: Пам'яти Василя Доманицького» (Черкаси, 2010), — а зміст самого видання доповнюють різні «Додатки» — некрологи, посмертні телеграми, статті, зокрема й сучасних знавців життя і творчості вченого-енциклопедиста — В. Поліщука, Вадима Мицика та Володимира Мовчана.

Нарешті, В. Поліщук представив присутнім довідкове видання із серії «Черкащини славетні імена» — «Невтомний робітник на рідній ниві: Василь Миколайович Доманицький. Науково-допоміжний біобібліографічний покажчик (До 100-річчя від часу смерті)» (Черкаси, 2010. — 59 с.), який уклали

працівники Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Тараса Шевченка за активної участі викладачів кафедри української літератури і компаративістики Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького.

Робота самого наукового семінару була проведена у семи проблемно-тематичних групах: «Василь Доманицький. Особистість. Біографія»; «Василь Доманицький у українському суспільно-гуманітарному контексті рубежу ХІХ—ХХ ст.»; «Василь Доманицький як історик та археолог»; «Літературні інтереси Василя Доманицького»; «Василь Доманицький як етнограф і фольклорист»; «Василь Доманицький як видавець і мовознавець»; «Василь Доманицький і кооперативний рух». Учасниками форуму були представники різних наукових та науково-освітніх установ України. Найбільше доповідей прозвучало про літературні студії вченого. Зокрема, цієї тематики торкнулися професор кафедри теорії літератури та компаративістики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Михайло Наєнко («Василь Доманицький у його літературному оточенні»), професор кафедри української літератури Переяслав-Хмельницького держуніверситету ім. Г.С. Сковороди Микола Корпачук («Данило Братковський в оцінці Василя Даницького»), професор кафедри теорії літератури і порівняльного літературознавства Львівського на-

ціонального університету ім. Івана Франка Михайло Гнатюк («Шевченкознавчі візії Івана Франка та Василя Доманицького»), аспірант Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України Богдан Цимбал («Василь Доманицький — вовчокознавець») та інші сучасні літературознавці. Досить часто йшлося на науковому семінарі про взаємини та співпрацю Василя Доманицького з відомими діячами української науки, культури і суспільно-громадського життя початку ХХ ст., зокрема у доповідях заступника голови Українського інституту національної пам'яті, професора Владислава Верстюка («Євген Чикаленко як соратник Василя Доманицького»), завідувача кафедри історії та етнології Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького Віталія Масненка («В'ячеслав Липинський — літературний «хрещеник» Василя Доманицького: історія дружби та взаємин») тощо. Як уже зазначалося, уродженець Черкащини дуже тісно і плідно співпрацював з Науковим товариством ім. Шевченка. Про перші контакти і дружбу з Михайлом Грушевським, Володимиром Гнатюком, Іваном Франком та іншими діяльними членами Товариства, осягнення вченим різних галузей знань у рамках діяльності першого всеукраїнського акаде-

мічного осередку тощо доповів автор цих рядків, а про публікації Василя Доманицького на сторінках «Записок НТШ» — завідувач кафедри фольклористики Львівського національного університету ім. Івана Франка Василь Івашків.

15 вересня організатори та гості наукового семінару відвідали малу батьківщину Василя Доманицького — с. Колодисте Тальнівського р-ну Черкаської обл., взявши участь в урочисто-поминальних заходах з нагоди 100-річчя його смерті. До цієї дати зусиллями місцевих жителів та за активного сприяння органів державної влади (Черкаської державної обласної адміністрації, Черкаської обласної ради, Тальнівської районної держадміністрації) упорядкували могилу Василя Доманицького та прилеглу до неї територію, відновили зламаний ще під час сумнозвісних подій у 30-х рр. ХХ ст. надмогильний меморіальний хрест тощо. На багатолюдному мітингу виступаючи згадали не лише про життєвий і творчий шлях свого земляка, а й про добу Холодного Яру у 20-х рр., лихоліття під час Голодомору 1932—1933 рр., репресії повоєнних років тощо. В окремих виступах пролунали заклики знести недолюблене погруддя Леніна, яке і досі бовваніє неподалік від місця поховання Василя Доманицького.